

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonczy-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyiltter- és felszólalások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petisor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyiltter:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönbön minden hazai postahivatal. — Az előfizetéseket legzélszerűbben posta utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A november 29. 30-án tartott gyűlés után.

Állampapírjaink értékének erős hullámszáma, s jelenlegi magas állása; népünk elszegényedése, s hitelképességének megfogyatkozása; az adósságok behajtása körül tapasztalt nehézkes eljárás; az ipar, kereskedelem pangása, részben kényelemből, részben szakavatottság hiánya, a multak keserű emléke, a nagyobb mérvű megadóztatástól való félelem miatti idegenkedés minden vállalatnál: ugy a meztakarított fillérek, mint a nagyobb tőkét, — aránylag esekélyebb gyümölesözés mellett is, — mindinkább a pénzintézetek tárczáiba terelik. A mult évben a takarékbetét Magyarországon már meghaladott háromszázmillió forintot; s ha hozzávesszük, hogy a pénzintézetek követeléseinek összege megközelíti a négyszázmillió forintot: el kell ismernünk, hogy a pénzintézetek hazánkban nem részvénytársulatok csupán, hanem a nemzetgazdaság oly fontos tényezői, melyek mind a törvényhozás figyelmét, mind a kormány felügyeletét a legnagyobb mértékben megérdemlik.

Mint adótárgyak a pénzintézetek elég figyelemben részesülnek; adójuk fokozatos emelkedése, az adófelügyelők lelkiismeretes buzgóságáról tesz bizonyosságot.

Helybeli két pénzintézetünk 8650 frt 11 kr. egyenes adót fizetett a mult évben és pedig egyik osztalékának 21, másik 23 százalékát; ily arányban véve fel, szép kerekösszeget tehet ki azon adó, melyet 432 hazai pénzintézetünk fizet évenként; azonban a pénzügyminiszter ő excellentiája kevésnek találja azt, s felemlítvén, hogy „vannak takarékpénztárak, melyek egész rendszeres uzsoráskodást folytatnak,“ az összes pénzintézetekre egy millió forint büntetésmentes szándékozik kivetni, 10% betétkamatadó czímen. Pedig ha egyik-másik pénzintézet uzsoráskodhatik, s uzsoráskodik is, ki hibája? bizonyosan nem azoké a pénzintézeteké, melyek nem uzsoráskodnak: és mégis, az új adó mint csapás, mind a jókat, mind a gonoszokat fenyegeti egyaránt!

És ki érezné meg az új adó terhét leginkább?

TÁRCSA.**Az első fagy.**

Ha nem tudnám, hogy a föld a hó alatt melegedni kezd, s a jövő év silány terméssel ígérkezik, vagy nem tudnám, hogy a családi pénztár a faszükségleti többlet arányában magasabb számjegyű minussal fenyegettetik, azt mondanám az egész város kéjjel szívja be az első 8 Celsius 0 alatt.

A fagyos szentek bizony elég jókor bele csimpaszkodtak füleinkbe, de eltűnjük, sőt óhajtanók, hogy kétszeres erővel tegyék azt: 16 Celsius épen elég volna arra, hogy

— Ugyan kedves Papa, sűrűsöd az a cipészt, még most nincs kész.

— De leányom, hiszen vannak jó téli cipőid, minek volna most a nyári?

— Oh azok igen nagyok és nehezek; kérlek ha arra mégy, szólj be és siettesd.

Az öreg ur el nem tudja képzelni, mi ütött leányához, hogy olyan pressant dolognak tartja a nyári cipő elkészítését, s gondolkozik, miközben a kisasszony gyöngéd kezei reá rakják kabátját, sawlját és jó melegen bélelt keztyűit

A cipészt épen az utolsó szöveget verte s nem sokára már az inas kezében voltak a cipők, haza viendő.

A hideg talán a lábszíjon kívül legjobb tűzpróbája a suszter inasok humorának. — Nem dalol, nem füttyül: az egyik cipőt az egyik, a másikat a más hónap alá vetve, kezeit hallatlan ügyességgel dugja zsebeibe: azért mondom hallatlan ügyességgel, mert nadrágján annyi a félig leszakadt folt, hogy bizony nehéz kitalálni, melyik közülök a zseb.

Véled? jó olvasóm, hogy ez mind végig így tart, s szépen, zsebbe dugott kézzel, fagyott fülekkel nyugodtan viszi haza a cipőket? Igen, ha nem volna több suszter inas a világon; hanem épen ott jó egy másik az utca tulsó oldalán, két hónap alatt két hosszú száru bagariát vive.

Ha mint indifferens szemlélő néznéd is a cipőket

A körülmények szerint néhol a pénzintézetek, néhol a takarékbetevők, néhol az adósok; legtöbb helyen ezek mindenike; a hazai ipar s gazdaság pedig mindenütt.

Kisértsük meg, ismerkedjünk meg várható hatásával közelebről.

Ha az új adót a takarékbetevők fizetnék, a helybeli gymnasium például, — melyet a folytonos áldozatkészség tart föl, mely kiváló fontosságánál fogva, talán némi államsegélyt is megérdemelne, — 30000 frt tőkéje után államsegély helyett még 150 forint adót fizetne évenként. Helybeli pénzintézeteink, a nálok elhelyezett tőkékből a mult évben mintegy 100000 frtot helyeztek el ismét — mint újabb betétet, — más pénzintézetekben; a tervezett betétadó szerint, e 100000 frt abban a kiváló szerencsében részesülne, hogy háromszor jönné megadóztatás alá!

Ha az új adót pénzintézeteink fizetnék, a közel jövőben már bekövetkezhetnék az idő, melyben az állam harmados lenne osztalékban a részvényesekkel, kik több mint egy negyedmillió forintot fektettek, mint alaptőkét, a két pénzintézetbe.

Azon eshetőség pedig, mely szerint a tervezett betétkamatadó, az adósokra vettetnék ki, nagyobb kamat alakjában, önkénytelenül azon gyermekesét jutatná eszünbe, hogy a király fiát ugy szokták büntetni, hogy egy másik gyermeket vernek meg előtte.

Legnagyobb lenne azonban a baj, mitől pedig félni lehetne, ha az új adótörvény miatt itt-ott a betétek tömegesen mondatnának fel, mi könnyen az adósok zaklatását vonhatná maga után; mennyiben az, kivált ha a felmondott tőkék pontos beszerzésére, — az adósok ellen alkalmazott legszigorubb elbánás is elégtelennek mutatkoznék, — oly zavarokat támaszthatna, melyeknek romboló hatása előre kiszámíthatlan!

Valóban, nem csak saját érdeküket, de a közönség érdekét tekintve is nagyon indokolt volt a hazai pénzintézeteknek együttes felszólalása a tervezett 10% betét-kamatadó ellen.

Óhajtuk, hogy a pénzintézetek képviselőinek

vivőt, megsajnálád szegényt, látva rajta egy a Vitusz tánczához hasonló betegséget: hol egyik, hol másik sarkához kap, a hidegtől könnyező szemei részvéteket csak fokozzák. — Most meg kezeit nyomogatja egymáshoz: fázik szegény nagyon. — Ni! most meg hónaljához kap. Igen, mert az egyik cipőt a másikhoz teszi, s helyére egy oly kemény hólapdát sandzsíroz saját szemeid előtt, hogy ha az rendeltetése helyére jut, kéket hagy maga után. — De, hiszen nincs gonosz szándékkal; mert ime, kezeit ismét csak zsebeibe mélyeszi, s nyugodtan halad tovább.

Halad bizony, a míg halad, hanem a mint a másikkal szemközt ér, megáll, a cipőket egy sarokkőre helyezi, a hólapdát elővéve egyet csavarint és . . . sütty, repül a golyó egyenesen a másik suszter inas fejének. — Aggodalom fog el, s már mennél, hogy segélyére légy az úttestől elaléltnak . . . hanem hát, ő sem hiába suszter inas, habár csizmadia is (kérem, ez nagy különbség, legalább is olyan mint a minő az adóvégrehajtó és másféle végrehajtó közt van.) ő sem vett hiába két esztendeig lábszíj lezskéket a majsztramtól: kitanult ravasz kőpé ő kigyelme. — Bosko megirigyelhetné tőle azt az ügyességet, a mivel fejét épen akkor kapta le, mikor collegája golyóbisa csak 10 milliméternyire volt füleitől. De még jóformán le sem esett a golyó háta megett, már az övé, melyet még otthon elkészített, az ellenségnek épen az orrát találta vala, melyen ha nines annyi piszok, mint a mennyi egy suszterinas orrán kell hogy legyen, rögtön elájul, így azonban csak jókora daganat lett belőle. — Azt hiszed talán, sirt? — Korántsem, azaz, hogy még nem. — Azonban a mint a grádicson fölfelé haladt, elkezdett ordítani.

— Mi bajod? — kérdi tőle a kisasszony, ki oly igen várta a cipőket.

— Jajj! Jajj! Elfagyott az orrom — mond és bög tovább.

— Ne sirj, no itt van egy huszas, szegény fiu! — Csakhogy itthon vannak a cipők!

Szegény fiu épen csak ezt akarta, s míg a grádicson lefelé ment, buffogott tovább; de mihelyt az utczára ért, vesdel magad! határtalan öröme egy csomó cigánykerékben tört ki.

értekezletében elmondottakut figyelembe vegye a magas kormány, s kedvező eredménye legyen a betérjesztendő kérvénynek.

Ha ma a kávéadó-törvény visszavétetik, rövid élete elég alkalmatlanságot okozott, elég kiadásba került, de valami nagy veszedelmet még sem hagy hátra; ha a takarékbetétadó a tervezett alakban törvénynyé lenne, habár visszavétetnék is pár év mulva, meglehet, hogy aránylag rövid idő alatt is örökre gyógyíthatlan sebeket hagyna maga után!

—X—Y—V—

Az alagesővezés haszna.

Lapunk mult számában reámutattunk az alagesővezés szükséges voltára megyénk területén, most pedig a „Magyar Föld,“ e kitünő szaklap után közöljük sorban azon előnyöket, melyeket e találmány nyújt:

1. Az alagesővezés növeli a talajnak a növények által felhasználható vastagságát. A gyökerek, kivéve a vízi növényekéit, nem nőnek túl a folyton vízzel telített talajrétegen. Még a mélyre hatoló gyökérrel bíró növények is, mint a petrezselyem, hogy ha nem alagesővezett nedves talajban műveltetnek, egy darabig egyenesen hatolnak lefelé, a mint azonban a folyton telített talajréteg határát elérik, több gyökérre hasadnak, a melyek a felület felé törekcszenek.

Természetes tehát, hogy ha a talajvíz felszine alagesővezés által lejjebb süllyesztetik, a gyökerek mélyebbre hatolhatnak, annál mélyebbre, minél mélyebbre történt a lesüllyesztés. Ilyformán a gyökerek nagyobb táplálkozású területet nyerne, és mélyebbre hatolhatva, szárazság idején több nedvességet szedhetnek fel a talajból. Ha a kemény agyagtalaj három láb mélyen alagesőveztetik, a buza gyökerei lehatolnak egész az alagesővekig, és a szárazságtól nem szenved, még akkor sem, mikor ez a hasonló minőségű és fekvésű, nem alagesővezett talajon a buza tönkre tette.

2. Az alagesővezés megátolja a felületnek a nagy esők által való elmosatását és eliszapolását. Az erős záporok különösen a lejtőkön valóságilag képesek a talajt egészen véve elhordani, de legtöbb esetben megrabolják azt a kevesebb súlylyal bíró trágyaalkatrészeketől, különösen akkor, ha a talaj nem rég trágyázatot. Ha azonban a talaj kellő módon alagesővezve van, az essővíz leszivárog a likacsos talajba, magával vivén a körlegréből felvett meleget, és lemosva a tápláló anyagokat oda, a hol legtöbb szükség van rájuk,

Hanem itthon vannak a cipők.

A kisasszony leteszi az asztalra s elő veszi a . . . első pillanatra azt hinnéd patkányfogó, hát bizony az nem más, mint szent Halifax symboluma: koresolya, még pedig új, csak a mama tud róla, a papának esze ágában sines.

Szegény ember! most következnek csak még a keserves napok: kozmás étel, félig sült vagy koromig égett pesenyé, lóhalálban való evés stb. stb., mert hát itt a koresolya-saison.

Irhátnék róla többet s meglehet fogok is, hanem sajnalom, még nem elég vastag a jég, csupán azon ábrándoknak lehetnek tolmácsolója, melyekben az ablakok üvegén képződött jégvirágok mind meg annyi koresolya-pályának, s a szállingó hóhelyek megannyi koresolyázónak látszanak lenni.

Kmy—ő.

A czinkotai kántor.

Irta: Jókai Mór.

— Mutatvány a „Jókönyvek“-ből. —

Derék plébánusa vala Czinkotának, — Egyszer a szívében ily kívánság támad: „Lehetnék én bizony prépost is Dömösön, Megérdemlettem én azt már többszörösen. Mátyás királyunknak egy szavába kerül: Próbáljunk szerencsét: vegyük szépen körül.“ Megirta az irást, meg is pesétele, Ékes mondásokkal egy egész iv telt be. Volt abban még vers is pogány poétákból, De még több idézet a szent profétákból, Saját érdeme is mind fel volt róva jól. Király szíve erre nagy sor ha nem hajol.

Meg is kapta ám rá nagy hamar a választ, Gyors eszű a király, nagyon könnyen választ. Meg lesz a dömösi prépostság számodra, Hanem felelj előbb kérdésre, háromra. A legelső kérdés, hogy „hol kel fel a nap?“ (Jaj biz ezt sehogy sem találja ki a pap!)

t. i. a gyökerekhez. Mikor a víz az alagesöveket eléri, akkor már 3 — vagy több lábnyi vastag talajrétegen szűrődött át, és semmi növényi tápanyagot többé nem tartalmaz, vagy ha igen, ez oly kevés, hogy a felület kimosatásával párhuzamba sem állítható.

Ezenkívül a talaj víz-elnyelő képessége az alagesövezés által annyira fokoztatik, hogy a felület kimosatása csak kivételes erős esők alkalmával, s akkor is csak esékely mértékben történhetik, mikor az eső annyira ömlik, hogy a talaj nem képes azt magába felvenni, vagy az alagesövek elégtelenek elszállítására.

3. Az alagesövezés nagy mértékben megakadályozza a buza- és luczernagyökereknek a fagy által való kiemeltetését és kifagyását. Ezen tény számos kitűnő gazda állítása által bizonyítható. — Vannak altalaj-nemek, melyeken csak kissé hidegebb télen sem lehetséges a gabonaneműket a kifagyástól másképen mint alagesövezés segítségével megmeníteni. Johnston J. jeles angol gazda már ezelőtt 10 évvel kísérletileg kimutatta ez állítás igaz voltát.

Az ok legnagyobb valószínűséggel a következő: Midőn a vízzel telített talaj felülete megfagy, a legfelső mintegy félhüvelyknyi rétege körülbelül egy hüvelyknyire felemelkedik. Ismételt fagyás és olvadás még hosszú luczerna vagy buzagyökereket is kiemel a földből, mikor aztán a növényeknek el kell halniuk. Ez homokos vagy alagesövezett talajon elő nem fordul, mert ezeknek felülete sokáig vízzel telített marad.

4. Az alagesövezés gyakran sok földet és munkát gazdálkodik meg. Elég gyakran megtörténik, hogy valamely területen egy tócsa vagy kanyargó patak vonul át. Ily esetben rendszeren nemcsak a víz által borított területre, de a parton még jó darabon sem lehet vetni, mert ha a víz esetleg megfagy, mindent kiöl. Ha az álló víz vagy esékelyebb patak alagesövek segítségével leveztetnek, nemcsak a partok, de a vízzel fedett terület is megmunkálható lesz. S a mi még nagyobb előny, a szántást és más egyéb munkát a nedvesség miatt többé nem kell megszakítani. A nagyobb esők alkalmával meggyűlő víz számára egy vagy két víztartó medencét lehet készíteni, melyben a víz meggyűlhet addig, míg az alagesöveg által tova vitethetik.

5. Az alagesövezés melegebbé teszi a talajt, különösen tavasszal, megakadályozza a jég képződését télen, melynek azután tavasszal kellene a talaj melegének rovására kiengedni, megengedi továbbá a meleg, futó esőknek a talaj mélyébe hatolását s a talaj lazítását és a telítő víz eltávolítása által lehetővé teszi a meleg levegőnek a mélybe jutását. Alagesövezett talajnak ugyanazon mélységében a hőmérő tavasszal 7—8°-kal is magasabb hőmérséklet mutat, mint alagesövezetlenben, s ez a különbség a felesleges nedvesség eltávolításával együtt teljesen elegendő arra, hogy a buzát a kirohadástól megóvja.

Igaz, hogy az alagesövezett talaj mélyebbre fagy télen, éppen úgy, mint a homokos, de tavasszal sokkal hamarabb is kiszárad. Sőt maga ezen mélyebbre fagyás is elősegíti a talajnak nagyobb mélységben porhanyósítását.

6. Az alagesövezett talaj több trágya-anyagot vesz fel a levegőből és az esővízből. Az esővíz és harmat sok ammóniumot és légenyavat visznek a talajba, kivált zivatarok alkalmával, melyek mind elvesznek akkor, ha a víz csak a felületen folyik le s a mélybe nem hatolhat.

7. Nagy területű nedves földek alagesövezése javítja a környék lakosainak egészségi állapotát, valamint a talaj termékenységét fokozza. A magasan álló, sőt a felületen tócsákat képező talajviz tudvaleg a váltóláznak szülő anyja; az alagesövezés eltávolítván azokat, megszünteti a bajt magát is. A talaj tökéletes alagesövezése által valószínűleg az állatoknak többféle betegségét is megszüntetné. All ez kivált a juhok májmétyelére és lábbájára vonatkozólag.

8. Az alagesövezés lehetőségessé teszi a gabnatermelést és vegyes gazdálkodást oly helyen, a mely ezelőtt főnél egyebet nem termett.

Levelezés.

* deczember 4. 1882.

T. szerkesztő ur! Besztercebányán folyamatban vannak az időszerűt a kataszteri kerületi ülések, hol fontos és

A második kérdés: mennyit ér a király?
(Jó volna ezt tudni! De utána ki jár?)
A harmadik kérdés: „találd ki legottan,
Hogy a király miről gondolkodik mostan?”
A kihallgatásod mához egy hétre lesz.
Ha készen vagy vele, Budára feljöhetsz.

Ez volt a hosszú hét! A jámbor plébános,
Pedig nem volt János, mégis volt kijános.
„Három ilyen kérdés! dió ez, de kemény!
Fog kellene ehhez! más törje meg, nem én!”
Bánja, hogy elkezdte, szegény lesz a vége,
Szájában pipája, azt sem tudja, ég-e?
Se étel, se ital nem esik kedvére.
Harangoztak-e már, azt sem kérde, délre?
Kítárt könyv előtte, hanem megfordítva,
Még a miatyánkot is el-el-hibitja.
S mentől közelebb jön a felmenés napja
A bátorság annál jobban eserben hagyja.

Ámde jól rendezte azt a Mindenható,
Hogy minden pap mellett kántor is kapható,
Ő is belső ember, lelkek jóltartója:
Azok meg testileg gondoskodnak róla.
Látja a jó kántor, a papja hogy busul:
Mi lelte? Tán csak nem tanul arabusul?
Meggzólítja végre, mi baj van szent atyám?
Hát ha én valahogy segítnék a bajján?
„Jaj fiam, mond a pap, nehéz az én gondom.
Három kérdést kaptam, várj, mindgyárt elmondom.
A király adta fel, neki kell felelnem,
De én meg nem tudok birközni egygyel sem.
Diák korom óta, hogy kis papná lettem,
Még ilyen szurokba bele nem rekedtem.”

„Bizza rám a dolgot, azt mondja a kántor.
Fogadom, hogy ebből a bajból kirántom.
Felőltözöm én a kelmed ruhájába
S felmegyek helyette király udvarába.
Meg is felelek én a három kérdésre,

nagy horderejű kérdések felett döntenek véglegesen. Ilyenek a tiszta jövedelmi fokozatok helyesbítése, valamint az osztálytétel helyesbítésére nézve a reambulatio kieszközölése. Mind a két tárgy oly fontos és életbevágó, hogy tulajdonképen ezeken fordul meg az egész föld-adó-kataszter, és ha most mulasztás történik a járárok részéről, többé az helyre nem hozható. És Gömör megye képviselve nincsen az értekezleten, ámbár kerületi bizottsági tagok vannak választva, a kiknek ott kellene lenni. Ha tehát mégis lesz valami gyakorlati eredménye ez ülésezéseknek, — a mint kell is, hogy legyen, azt nem a választott kerületi bizottsági tagoknak, hanem idegeneknek fogjuk köszönhetni minékutánna csak választott tagok birnak indítványozási joggal. Mi lehet az oka ennek a teljes közönynek, el nem gondolható! Haesak nem a keleti ver, mely minden dolgainkban uralg felettünk.

Hírek és vegyesek.

Rimaszombat városának képviselő testülete folyó hó 5-én tartott közgyűlésében id. Miskolczy István elagottóm. kath. tanítónak, kit előrehaladott kora miatt az országos tanítói nyugdíj-intézetbe nem vettek be, a tanügyi terén eltöltött hosszas és sikeres működéséért 250 forintot és 4 öl tüzfűt szavazott meg, — tehát teljes fizetésének — a szabadlakást nem számítva, melynek élvezetében továbbra is meghagyatott, majdnem 70%-jét.

Megjutalmazott tanítók. A magyar nyelv sikeres tanításaért 60. 40. illetőleg 30 frtnyi jutalomban megyerünkben következő tanítók részesültek: a) Jurin Samu jósvai, Molnár Alajos fazekas-zsaluzsányi, Huvössy Mátyás kezegei, b) Lukács Péter rochfalvi, id. Nagy Lajos esztereki, Pomikula Mihály dobsinai, Scholz Adam nyustyai, Prunyi Pál gösei. — c) Pinka Károly polomkai, Mikulás János genesi, Suhajk János dúrai, Kiesiny Gusztáv misisányi, Novák Samu lubenyiki, Horváth József polomkai, Kruszpár László henezkői, Jankó Lajos miglécei tanítók. Ezeknek kívül sikeresen működnek e téren: Prunyi E., Bahéry J., Szivák G., Droppa J., Lázár G., Kadlecovics J., Bachát E., Faluba L., Balázs Gy., Molnár G., Holko M., Kovács V., Bence S., Bukovina J., kiknek valamint a dobsinai községi iskola tanítói karának, Terray Gyula s Bednárk István lelkészeknek hazafias működésükért jegyzőkönyvileg fejezte ki elismerését a megbizottság gyűlése, egyszersmind vezérkönyvek szerzésére 232 frt 66 krt tett folyóvá.

Adakozás Arany János szobrára. A rimaszombati egyesült prot. gimnázium növendékei saját körükben Arany János feledhetetlen költőnk szobrára gyűjtést rendeztek. Bár még a gyűjtő iver nincsenek lezárva: buzdító példa gyanánt közöljük azok névsorát, kik eddig a fent kitett célra adakoztak: Csenesik István 30 kr, Markovics Rezső 30 kr, Engel Samu 50 kr, Hango Lajos 50 kr, Mariányi János 30 kr, Paulik János 50, Réthy Andor 1 frt, Teleky András 20 kr, Vajda István 50 kr, Vlachó Gyula 40 kr. (VI-ik oszt.) Frater Sámuel 60 kr, Vozáry Béla 50 kr, Nagy Dezső 50 kr, Scholz Gusztáv 50 kr., Zsolnay Pál 1 frt, Langhoffer Viktor 30 kr., Csók György 30 kr., Czene József 10 kr., Krokay K. 50 kr., Jankó J. 30 kr., Kovács A. 30 kr., Szkalos S. 40 kr. (V-ik oszt.) Tóth Béla 30 kr., Matós István 10 kr., Sáfrán Géza 10 kr., Bory Károly 10 kr., Révay István 20 kr., Tassner Viktor 50 kr., Gaál Gusztáv 10 kr., (III-ik oszt.) Deutch Endre 20 kr., Juhász László 30 kr., Skrovina János 20 kr., Remenyik Lajos 30., Farkas Gyula 15 kr., Karpinszky Géza 10 kr., Horváth Kálmán 1 frt. (II-ik oszt.), Kaipál János 25 kr., Ondrejovics Sándor 15 kr., Papszász József 20 kr., Krman Lajos 15 kr., Buro Imre 15 kr., Baksay Dezső 20., Szabó László 20 kr., Király Mihály 20 kr., Gollner Károly 30 kr., Bory László 20 kr., Csisko János 20 kr., Csipka Gyula 15 kr., Sramko Mihály 15 kr., (I. oszt.). Eddig tehát begyűlt: 15 frt 95 kr.

Városunk közházán az újabb építkezés folytán az egyes hivatalos helyiségek is változtak. Jelelő a főkapitányi hivatal a földszintre költözött le, szemben a városi adószedő hivattal; mellette van közvetlenül az alkaptány hivatalos helyisége, mely után a gazdasági tanácsos szobája következik. Ezután jó a pénztárnoki szoba s a városi pénztár. — Az emeleten marad a polgármesteri hivatal mindkét oldalán váró és kihallgató teremmel, az árvaszék, jegyzői hivatal és

A eserét a király dehog veszi észre.
Az átöltözésben nem lett volna hiba.
Reverendát még nem hordtak akkoriba,
Kantust viselt a pap zsinórost, takarost,
S hozzá bajuszt szakált, igazi magyarost,
Az övébe dugva volt az olvasója.
S háboru idején kard is esüggött róla.
Mikor felöltözött a pap köntösébe
Mehetett a kántor a király elébe.
Igaz tisztelendő ur volt minden ize.
Csak a hangjának volt egy kissé borize.

Jelentik, hogy itt van a pap Czinkotáról!
Be kell eresztetni! Az ajtó kitarul.
A pappá vált kántor be is lép nagy garral.
Ott várja a király az egész udvarral.
Fényes zászlós urak, tisztos egyháznagyok,
Boglár és drágakő valamennyim ragyok,
Csillagász süvege olyan mint a pörgő,
S az udvari bolond sípkáján a esüggő.
Király kérdéseit tudják mind előre,
De egynek se lenne senki feltörője.
Hogy úszik ki a pap? mind azon mókásznak.
— Odavezeti a trón elé a háznagy.

„Hát hol kel fel a nap?” fogas egy kérdés ez!
Csillagvizsgáló kap hegyes süvegéhez.
Bolond földhöz esapja a esüggő sípkáját.
— Se okos se bolond de ki nem találják.
De a kántornak nem kell kalendárium
Se eszió hozzá, mégis olyan finom.
Mintha nyomatásból olvosta volna tán:
„Felségednek Budán, nekem meg Czinkotán.”

„Emberül van, páter!” helyesli a király.
Jön a másik kérdés: ennek is ugy kiállj!
Mennyit ér a király? — Rettenetes kérdés.
Erre minden válasz csupa felségessértés.
— Zászlós ur becsülné egy egész országra
Főpapnál esillagos ég volna az ára.

iroda. — A pénztárt azonban csak tavasszal fogják az új helyiségbe leszállítani.

Nagy-Rőczén. — mint levelezőnk írja, — január 20-án az értelmiség jótékonyezelő tánczvizsgalmat rendez az ottani állami segélyezett polg. iskola javára. Mint tudjuk, Rőczén a társadalmi élet, mióta a hazafias szellem ütötte fel falai között sátorát, élénk pezsgésnek indult, s intelligens közönséggel helyesen tudja a szépet a jóval, a kellemest a hasznossal egyesíteni, így reméljük, hogy e mulatság is méltó leend ugy népesség, mint kedélyességre nézve a mult éveknek.

A csangók küldöttsége Ő Felsége előtt. Ő Felsége folyó hó 7-én fogadta a bukovinai csangó-magyarok küldöttségét. E küldöttség egy kérvényt nyújtott át, melyben azon óhaj van kifejezve, hogy kitelepített nép visszatelepíttessék Magyarországra. — A küldöttség szónoka Tomka Károly volt, ki Ő Felsége azon kérdésére, hogy miért akarnak hazajönni? határozottan azt felelte, hogy azon helyen, hova 82 család telepítettet le most már nem élhetnek meg, mert 182 családból állanak.

Megfagyott. Bujdosó Lajos rimaszombati lakos, ki vagyonos családból származott, de iszakossága folytán teljesen tönkrement, daczára annak, hogy jövedelmező iparúat tanult ki, folyó hó 5-ére virradóra a város alatti szalmakazlak egyike mellett megfagyva találtatott. — A boldogtalan hihetőleg most is, mint rendszeren, ha egy-pár garast keresett, leitta magát s így azon lyukba, mit magának a kazalba áoszt s már éjszakai szállásul többször használt, bebujni nem tudott. Csakugyan annak szája előtt találtak is meg.

Megégett. Bura András tamásfali lakosnak hasonnevű fia a napokban megégett. — A gyermeket, ki még alig mult 3½ éves, szülei otthon hagyták. A gyermek közel talált menni a tűzhelyhez s ruhája tüzet fogott. Fájdalomban kirohant az utcára és sikoltozva rohant tova, miatt az így támadt léghuzam csak élesztette a ruhát és testét emésztő tüzet. — Midőn megfogai sikerült s égő ruháját eloltották, már annyira összeégett, hogy sebei következtében nemsokára meghalt.

A Rimába fult folyó hó 5-én Rimabrézón egy Paulikné nevű közszeregetben álló fiatal asszony. A szerencsétlen nehéz körben szenvedett s épen akkor tört ki rajta e veszesélyes kör, midőn a Rimába ruhamosással volt elfoglalva és közelében senki sem volt. Minthogy övéi hasztalan várták vissza, utána néztek, de már akkor halva találtak a nem épen mély vízben.

Véres verekedés. Öt tamásfalusi napszámos, névszerint: Ragyócz J., Jankovics N., Bodnár János, Pető József és Moravesik József Likérről, hol egész héten dolgoztak f. hó 2-án, szombaton hazafelé menve, utközben betértek a kelecsényi koresmába, hol több b.-töréki legény mulatott. Egy darabig esendben folyt a mulatság, fogyott a vadvíz, míg végre felmerült a kérdés, hogy ki a legény a csárdában? A tamásfalusiak erejükben, a b.-törékiek számukban bizva, két ellenséges táborra oszlottak s dulakodás vette kezdetét, melynek eredménye az lett, hogy a tamásfalusiakat kirakták az ajtón. Azonban ezek a pálinkától s méginkább a kudareztől felbőszülve, visszatértek s a koresmának zárva levő ajtaját szerszámokkal összehasagtatták. Ezt a bakostörékiek kihívnak vették s kirohantak s az öt ember közül négyet kegyetlenül összeverték. Csak egy, s állítólag a veszedes kezdeményezője szabadult meg ép bőrrel. A sebesültek orvosi gyógykezelés alatt vannak, de egy közülök aligha meglábolja a szenvedett kapavágásokat.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága közhírré teszi: hogy s budapest-zimonyi vonal budapest-szabdkai vonalrésze és a kis-körös-kaloesai szárnyvonal f. évi decz. hó 5-én a közforgalom számára megnyitottat. — Ugyan-
csak a fent megjelölt napon egyszersmind megnyitottat a Taksony és Laczháza állomások között fekvő „Dunavarsány” nevű megálló hely is.

Postarablás és rablógyilkosság. A főváros közelében folyó hó 2-án borzasztó rablógyilkosság történt. Este 6½ órakor indult el Soroksárról a posta Budapest felé. A rablók észrevérvén, hogy a postával tetemes összeget küldenek a fővárosba, a gubaesi szőlők alatt megtámadták s Fischer Vizeze kocsist és Kapeller Mihály őr meggyilkolták. A

S még ez sem volna ár egy dicső királynak,
Ilyet a piacon nem igen kínálnak.
Kántor megfelel rá egyszerű eszével,
Se eget, se földet ő nem szedett szélylyel.
Ha Jézust eladták harmincz ezüst pénzen,
Ugy a király ára huszoukilencz leszen.
Ez is jól volt mondva: a király ruhagyja:
Hanem most jön a kérdések legnagyobbja:
Mit gondol a király most e pillanatban?
Hiszen a gondolat mindig láthatatlan.
A kántor mosolyog, fejét megvakarva,
Mintha feleletet adni nem akarna.
„Hát bizony Te Felség mostan azt gondolod,
Hogy czinkotai pap, a ki itt sompolyog.
Pedig hát nem vagyok én pap, hanem kántor,
A ki énekel, ha vagyon Czinkotán tor.

Avagy keresztelő; sátoros ünnepen
Orgonaszó mellett hallják az enekem.
A pap köntöse csak, a mit most viselék,
Neki lába fáj: nem jöhetett eléd.”
Azt mondja a király a kántor szavára:
„No ha fáj a lába, mustárt a nyakára.
A három kérdésre a ki jól megfelelt,
Dömös prépostságát én betöltöm — veled.”
„Jaj, felelt a kántor, nem fogadom el ezt,
Van a kit hordozzak, otthon házi kereszt.
Hanem ha jót akarsz velem tenni Fölség,
Adass nagyobb itezét, de azt tele töltsek.”
„Meglesz!” szolt a király, s röktön ad parancsot:
Czinkotai iteze nőjön egy arasztot.
Czinkotai kántor esordultig vitesse,
A királyi sáfár árát kifizesse.

Régen volt: de mégis igaz a történet.
Olyantól hallottam, ki nálamnál vénebb.
— Dömösnek falai régen romba dültek,
Hanem Mátyás király híre nem vünült meg.
— A bort is Czinkotán már literrel mérik,
Hanem Hollós Mátyást örökké dicsérik!

Vázlatok a pálmák ismertetéséhez.

El innen el! Képzetelem nem maradhat tovább e hon, e világrész közé szorítva.

Lelkem szágul messze — más világba.
Hol a lőkör homályos távolán a támadó hajnal rózsaberke ég, s miként a mesés függőkeretek, lángoló ligetként szegi be az ég ívét, — hol az emberem első bölcsője rengett, oda — arra szálak én képzetelemmel.

El keletre, keletre!
Ott a virág erős, bódító illatot rejt keblében, mert a nap sugarainak első szerelmét szívja be.

Keletre, keletre!
Obernyik, a már talán egészen el is feledett novellaíró, — a „Gyöngyhalász“ című igen érdekes beszélyét így kezdi el.

S nekem is minduntalanul ama két szó: el keletre, cseng most füleimbe; ezt suttogja minden falevél, mely ágától megvált, s melyet a hűvös őszi szél felkap, magával sodor és viszen messze-messze.

Pedig úgy indultam ki a szabadba, egy esendes, szép novemberi napon délután, hogy minden gondjaimat elődávva, háborítlanul gyönyörködjem a halokló természet végbucsuján, — melyet az ez évi őszi, oly következetesen megtart: arra figyelmeztetve, mintegy hogy ez esztendő is végéhez közeleg, és miként a homokóra, észrevétlenül lejár.

Csak hogy nem a virág, nem a levélnek fáj, ha válik ágától; és így a természet is érzéketlen marad az évszakok változásai iránt, hanem mibennünk támad egy ki nem mondható fájdalom érzés minden ősszel és az év hanyatlásakor, mely mint a sárguló faleveleket a hűvös szél, egy sodor magával s képzeletünkben elragad és viszen: ki mondaná meg merre, hová?

Engemet messze keletre.
Mert hiszen e tájon ilyenkor még gondolataimban is hiában s eredmény nélkül bolyongok, mikor a zöldelő pázsit hervad, vagy már elszáradt és kiaszott; a bokrok és fák hullatják árnyas lombjaikat, az éneklő madarak nem eszegegnek, szelidebb égalaj virulóból tájra költöztek, oda, hol a támadó hajnal rózsaberkei nyílnak, a hol a virág erős, bódító illatot rejt keblében.

Kövessük azokat mi is oda.
Menjünk, repüljünk képzetelem szárnyán messze — keletre.

Hogy földünknek a naptérítők által határolt részein, minden tekintetben egészen más világ van, mint a miénk, ezt senki sem fogja kétségbe vonni, a tél ott nem olyan zord, hideg, mint minálunk, s a növényélet ezen évszakokban sem nyugszik, hanem folytonosan fejlődik, virul. Igaz, hogy a növényzet is egészen más, és hogy azt, a mi mérsékelt égövi flóránkhoz hasonlítani sem lehet. S ezt tudva, a föld természeti szépségei iránt érdeklődők bizonyosan kedvesen fogják venni, hogy há a forró égöv néhány kiválóbb növényfajával ismerkedhetnek meg.

Számos ottan tenyésző egyszikű növények közül, valóban meglepő látványt nyújtanak a pálmák. Palmae, melyek — néhány törpe faj kivételével — hengerded, többnyire egészen ágatlan, sudar törzseikkel, mind megannyi százados előfák gyanánt tűnnek fel, s levélkoronájuk, a magas deréktől tetejében méltóságteljes lombsátort képez, jó lehet közben eső virágzatokcsónyjaik, igen apró s jelentéktelen, de nagy mennyiségű virág és virágbimbókkal vannak megrakva.

És mindamellett, hogy növéssük a nálunk termő előfák magasságával vetélkedik, sőt az felül is mulja, s dacára annak, hogy a szentírás 2. Mózes, 15. 27. pálmafáknak mondja: növényntani szempontból véve, a fa Arbor, — név vagy elnevezés meg nem illeti, nem pedig azért, mert törzsük belül puha, vögyszövetes, — markig — és csak kerülete kemény, kergesedő s miután az laza, szétszóródott edényrostos, azért égygyűrűi stratum annotinum — melyek tudvalevőleg az előfák annyira jellemzik, — sincsenek. Több pálmafaj törzsén, a lehullt levelek nyel nyomai látszólag észrevehetők ugyan, vagy ha egészen le nem váltak róla, úgy az pikkelyes vagy tüskés alakot nyer. Es vannak fajok, melyeknek törzsük közepén megvastagodott s fel és alá vékonyabb, lehetne mondani, hogy egy hosszudak takarmányrépa alakjához hasonlít: ilyen a viaszpálma, Ceroxylon andolica, Humb. a sárkány rotang, Calamus Dracoilid.

A pálmák levelei vagy szárnyasok vagy levegőzö alakuak, egy némely fajnál gyakran rendkívül nagyra nőnek, így például a kókuszpálma, Cocos nucifera. L. levelei 200—275 cm. hosszúak s a valódi ságo pálmáéi, sagus Rumphie, loilld. Metroxylon sagus, Kön. kétszer akkora nagyok. És itt, már csak azért is, hogy ismétlésekbe ne essem, a maga helyén látom megjegyezni, hogy a legkiválóbb utazók és természetbuvárok egyike v. Martius Károly, a pálmákat a magzat és termés minősége szerint öt különböző csoportra osztotta és összesen 582 fajt írt le s ismertetett meg, Linné pedig, a levelek alakja után indulva, csak két csoportot állít: az osztott vagy szárnyas leveleű, pennati frondes, és a legyező pálmákat, flabeli frondes, de csak 15 fajról tesz említést. Hogy ez utóbbi osztályzás, különösen a növénytanban laikusokra nézve, sokkal egyszerűbb és könnyebb, amannál ez minden kétséget kizár.

A pálmák virágzata: leginkább és többnyire egy egyszerű vagy ágas torzsa, spadix, kolbe, — azonban lehet hosszú kocsányos fűrt, de viráglomb, thyrus, Strauss is, melyeken virágai sűrűen s oly rendkívül nagy mennyiségben állók vagy ülők, hogy például Humboldt, a Cosmos halhatatlan írója szerint, egyetlen egy olajpálmán, (Alfousia oleifera, Humb.) több mint hatszázezer virág is nyílt. Virágaik eredetileg tökélyesek, hanem vagy a perzsiálak vagy a termék idő előtt való elsatnyulása következtében, egy vagy kétlakiak és nősözegek, a miért termékenyülésök is, vagy a szél, vagy pedig a rovarok közvetítésével történik. Minden virágocska egy kettős kört képez s három-három metszetű vagy ugyanannyi lepű levelkés és rendszeren hat porszálas.

S a mi a pálmák termését, a gyümölcsöt illeti: ez esontár, nagy ritkán bogyo, némely fajnál alig nagyobb mint egy borsó vagy cseresznye; ellenben vannak fajok oly is, melyeknél az apró és jelentéktelen virágok da-

ezára, rendkívüli nagy vagy igen nehéz, így a már említve volt kókuszpálma termése, melyet Fiume és Trieszt tengerparti városok „kókuszdió, Kokosnüsse“ név alatt hoznak áruba, oly nagy, mint egy emberfej, s a vele rokon Sechel pálmáé, Lodicea Sechell arum, Labill. 50—60 cm. hosszúsága mellett 12—13 kilo nehéz. Kizárólag növényntani szempontból véve, a pálmák termése, a mennyiben a virág közepét majd három levél alkotta, felül álló, három rekesztű, majd három egy-egy rekesztű magzat zárja be, s ennek minden ürege külön petével bír, mely azonban egészen tökéletes maggá ritkán fejlődik ki, mert kettő rendszeren tönkre megy: egy magvu esontár, mely vagy nedvdus, husos és élvezhető mint a datolya, Phoenix dactyli fera. L. vagy száraz és rostos, mint a kókuszdió.

S ezeknek utánna, ha az elmondottakat összevonjuk, látnivaló, meg is győződhetünk arról, miszerint a pálmák az egyszikű növények felsőbbbrangu terményei ugyan, mégis, virágaiknak apró mivoltánál fogva, az alsóbb rendű növényesaladók, például a szittyókhöz, Juncaceae, hasonlók, némely fajai pedig a pelyvás füvekre vihetők vissza, s virágzatuk alkotása által még a gyékény — Typhaceae, vagy a konytyvirág-félékre, Aroideae emlékeztetnek.

Az eddig ismeretes pálmák, körülbelül negyven alacsonyabb és törpe faj kivételével — mind a forró éghajlat alatt teremnek, még pedig földünk keleti felének északi részén a 43-ik, délnek pedig 34-ik szélességi fokig s a földgömb nyugati oldalán, az északi 36-ik foktól a déli 35. fokig terjeszkednek. Bizonyos meghatározott arányt azonban sem itt, sem ott nem tartanak, miután a természetbuvárok kimutatták, hogy a míg déli Amerikában az összes fajoknak ötnyolczadrésze található, addig Azsia és Afrika tropicus területein, csak háromnyolczadrésze tenyészik. Több pálmafaj társaságban nő, és gyakran nagy kiterjedéssel egészen zárt erdőket képez; míg egynémelyik magánosan egy-egy példány gyanánt fordul csak elő. Különbö, a helyet illetőleg is melyen és a hol teremnek, igen nagy különbség forog fenn köztük: mely fajok a tengerpartok közelében, alantas fekvésű posvány- és mocsaras-helyeken, mások a távolabb eső szárazföldön, az ugynevezett öserdők sötét sűrűségében elrejtve díszlenek, ismét mások egészen nyílt, szabad területen tűnnek fel. Vannak olyan fajok is, melyek a tengerszine felett igen magasban nőnek, minő: a hideget kedvelő hegyi pálmá Oreodoxa frigida, Kunth és az andesi viaszpálma, Ceroxylon andolica, Humb.; mely utóbbi a quitoi Kordillerákon a tengerszine felett 305—340 méter magasban találja a neki megfelelő talajt.

S habár a pálmák egy természeti családot képeznek is, külsejükre nézve még is oly nagy és feltűnő a különbség köztük, hogy egypár példára utalva, lehetetlen meg nem győződnetünk a felül: mennyire eltér egyik a másiktól. Míg a csak az imént említett viaszpálma 4.25—4.75₁₀₀ m. magas s a sárkány rotang 8 m.ternél hosszabb törzset is hajt: addig a törpe pálmá, Chamaerops humilis, L. alig nő egy méter magasra, s a alacsony Sabal pálmá, Sabal minor, Pens, s a bokrosodó Nipa, Nipa fruticans, Thunb. majdnem a földszinén terül szét, a törzs nélküli földi pálmá, Geonoma acaulis, Mart. pedig észre sem vehető törzsű, elannyira, hogy párhuzamos hasonlatot mondva, a bába kalács körfényhez, Carlina acaulis L. volna állítható.

A pálmák ismertetésére, főbb vonásaiban ennyit elmondani igen elégnék találok, és most megkísérlem néhány nálunk alig művelt, de gyümölcsei után meglehetősen ismeretes fajt közelebbről is leírni.

Minden ősszel, mikor a fessék már elköltöztek, nem épen nagy idő telik bele, és elkövetkeznek az ugynevezett déli gyümölcs, Südfüchte fogyasztásának napjai. Ilyenkor aztán a fűszer és gyarmataru kereskedők üzlethelyiségei s azok kirakataiban izléssel és esalagotóan van felhalmozva minden: mit a távol kelet és dél gyümölcsészete nyújt.

Avagy nem maradt-e még gyermekéveinkből jól emlékeztünkbe véve a török-szilva? melyet fűveszek és pomologusok „datolyának“ mondanak.

Ez is egy pálmafaj, az északi Afrikában különösen Tozer vidékén otthonos: datolya-pálma. Phoenix dactyli fera L. termése.

E pálmá törzse oly szívós életű, hogy ha semmi elemi csapások sem érik 200 évig is él. Európa déli részein nevezetesen alsó Spanyolországban szintén megkísérlették miveltetését, azonban az ahoz kötött remények korántsem feleltak meg a várakozásnak, miután szépen és jól fejlődése dacára terméshozama ritkán érik meg. Természetrázi tekintetben körvonalozva a datolya pálmák leírását, azt a következőkben foglalhatni egybe: virágaik kétlakiak, egyszerű burkba zárt ágas torzsán ülők, azaz olyanok, melyeknek virágzára, kocsányait ninesenek. Csészéjük három fogas. Szirmai három lepük. Him virágai: hat, ritkán három porszálasok; szélesájuk igen rövid, cséjük szalag. Nővirágainál: három különvált magzat, rövid bibeszár s a horgosan hátrahajlott bibé a jellegző. Csontárjuk husos, egy magvu s a esontkeménységű mag, elől egész hosszában esatornás. A esira hatálló.

Ezzel azonban nines minden elmondva, a mit a datolya pálmáknak növényntani ismertetése megkíván. Lássuk azért a közöns. datolya-pálmát közelebbről: törzse függőlyes, 12—20 méter magas, 75—112 cm. átmértű vastag; s az arról levált levelek nyelmaradványaitól hoporjosan-éredes, barna; mintegy 40 vagy 80 szárnyas levele, sűrű, összenyomott lombkoronát képez annak tetejében, levelei másfél, két méter hosszúk, gyakran még hosszabbak, legalsó levelkái rövidek, három élük, meredtek, a felsők, mintegy 35 emnyi szalag lándsások, redőzöttek, hegyezettek, vékony tüskehegyűk, a levélnyél és gerince összenyomott, gömbölyűded: a levelek hónaljából fejlődő torzsa virágzata nagy, hosszú, igen ágas s gazdagon virít; burkaja felfüvődött, bőrnemű, finom gyapjas, barna, lehulló, apró szennyes fehér himvirágainak kelyhé rövid, három fogas, bokréfája hosszukás, bemélyedt, kissé husos, a porszálaknál valamivel hosszabb, kellő közepén a ki nem fejlett termé nyomai mintha megvolnának, a himvirágok száma egy-egy torzsán 10 és 12 ezer közt változik, a nővirágok esészéje széles és harangforma, tompa, három lepű, szirmai kerekdedek, gömbötojásdad magzatuk, hat rövid, pikkelyes és esék-hianyos porszáklaktól van övezve, ezek száma egy-egy torzsán alig üti meg a 200-at és így mennyiség tekintetében nagyon is mögötte marad a himvirágoknak. Február és márczius hóban kezd nyílni, de azontul is huzamos ideig virágozik. Azsia délnyugati részein és Afrika északi felén tenyészik, hol ugy-

kocsit felbontották s mintegy 7000 forint elraboltak; azonban 49000 forint, mely összeg faladikóba volt becsomagolva, s a melyet így nem vettek észre, valamint a pénzzel nem terhelt leveleket megtalálták a legyilkoltak hulláival együtt. A boncolás bebizonyította, hogy közvetlen közelből s nagy kaliberű fegyverekből lövették le. A tetteseket erőlyesen nyomozzák.

A Rimaszombat és vidéke jótékony nőegylete legközelebb tartott választmányi gyűlésébenel határozta, hogy e télen nem tart bált, mert ez, tekintve a farsangnak nagyon is rövid idejét, nem lehetne jövedelmező: hanem e helyett a farsang után színi előadást fog rendezni, még pedig tánczezel összekötvé. Nagyon helyesen! — Elit báljaink ugy a fővárosban, mint vidéken oly pazar fényvel rendeztetnek, hogy legtöbbnyire a bevételek nem fedezik a kiadásokat; így pedig gyönyörködhet és tánczolhat a közönség a nélkül, hogy a külföld divatterkedőit az apák rovására gazdagítaná.

A helybeli „Társadalmi kör“ rendező bizottsága mult esütörtökön rendezte az első társas összejövetelt a casinóban. — A résztvevők nem nagy számmal voltak ugyan, de a jelenlevők gyönyörködhetek Rácz Jani zenéjében, ki a triestzi kiállítás tartama alatt betanult új darabokat mutatta be.

Megszökött rab. Vavrek András, ki juhlopásért volt letartóztatva, folyó hó 9-én a rimaszombati törvényszék börtönéből megszökött. — Tettét jól megfontolva hajította végre oly ügyességgel, minőt felőle senki sem tételzhet fel. — Ugyanis mi alatt a foglyok szokott reggeli sétájokat tették, félrevonult s így az őt figyelmet kikerülve kint is maradt. A börtönmester a bevonulásnál szokásos számbavétel nélkül böcsötötta szét az öröket, mit az illető felhasználva az udvarról kiesont.

A tiszta-eszlári eset még mindig foglalkoztatja a bíróságot és a sajtót. — A Dadán feltalált hullát ismét rendőrvosi vizsgálat alá vették, mert a vádlottak védői azon kifogással éltek, hogy az első vizsgálat nem volt teljesen cörrect. — Ennek következtében folyó hó 7-én ismét felásták s Megyeri Géza bíró, Bary József vizsgálóbíró, dr. Józsa főorvos és dr. Trajtler, továbbá dr. Scheuthauer, dr. Mihalkovics és dr. Belky egyetemi tanárok, Seyfert Ede és Lázár Kálmán ügyészek, Eötvös Károly, Funták Sándor és dr. Heumann Jakab védőügyvédek s több hírlapíró jelenlétében megvizsgálták, tanukul kihallgattatták: Solymosiné, az eltűnt Eszter anyja, Solymosi Gáborné nagynénje, Farkas Eszter volt barátinője és iskolatársa stb., de ezek összhangzó vallomása szerint a hulla nem az Eszteré. A hulla korát a esontokból következtetve 20 évesnek tarják.

Irodalom és művészet.

„A Magyarország és a Nagyvilág“ című régi és kedvelt szépirodalmi hetilap szerkesztését november végén Borostyáni Nándor és Mikszáth Kálmán vették át, s a december 3-iki szám már az ő szerkesztésük alatt jelent meg. Az új szerkesztők olyan gazdag és becses tartalmu számmal köszöntenek be, milyent elsőrendű külföldi képes lapok sem adnak. Pompás művészi kivitelű képek nagy száma, kitűnő írók dolgozatai és gondos összeállítás egyaránt mutatják, hogy az új szerkesztők a legmagasabb irodalmi színvonalon álló képes lappá akarják tenni a „Magyarország és a Nagyvilág“-ot. — Ime a tartalom: „Gyulai Gaál Jenő“, életrajz (arcképpel). „Amott a kéklő partokon...“ Költemény Dalmady Győzőtől. „Jön“, rajz Petelei Istvántól. „Katonai szemle az angol királynő előtt“ (képpel). „A szerb királyné“, Canon híres festménye (képpel). „Mácsik, a nagyerejű“, elbeszélés Mikszáth Kálmántól. A dobogó kö. (Pásztor regge). Költemény (képpel). Irta Bartók Lajos. „A hazátlan“. (Rajz a nemzeti ujjáébredés napjaiból). Irta Borostyáni Nándor. „Sarah grófnő“, regény, írta Ohnet György, fordította Sziklay János (képpel). „Mire szerkesztők ké leszünk“, írta Ifj. Abrányi Kornél. „Felekvő jubileuma“ (arcképpel). „A király mulat“, Hugo Viktor színműve. (Négy képpel). „A magyar népeletről“, Tissot újkönyve Magyarországról. (Három képpel). „Opera és hangversenyek“, heti szemle. — Irodalom és képművészet. — Hírvolat. — Halálözselek. — E szerföltött gazdag tartalom dacára a „Magyarország és a Nagyvilág“ előfizetési ára megmarad a régi, vagyis: negyedévre 2 frt, félévre 4 frt, egész évre 8 frt. A „Pesti Hírlap“ politikai napilappal együtt: egész évre 20 frt, félévre 10 frt, negyedévre 5 frt, egy hónapra 1 frt 70 kr.

Megjelent az „Önügyvéd“ harmadik kiadásának 14-ik füzete, írta Knorr Alajos, kiadja Ifj. Nagel Ottó Budapesten. Nemzeti színház épületében. E füzetben a szerző ismerteti a felhívási kereseteket, nevezetesen kérdéskés indokaból, számadás iránt, a holtak nyilvánítási eljárást és az elveszett ok iratok megsemmisítése iránti eljárást, közli a közjegyzői ok irat alapjáni eljárás szabályait, annak utána eltér a kiváltságot elnező hitelintézetek ügyeiben követendő eljárások ismertetésére, nevezetesen közli a magyar földhitelintézet, az osztrák-magyar bank és a kisbirtokosok országos földhitelintézete ügyeiben követendő eljárások szabályait; ezután értekeznek a házassági válóperekről, különösen katolikus házassági ügyeiről, a protestansok és vegyes házassági válóperekről, és az izraeliták váló ügyeiről, végre megkezdí a kisebb peres ügyi eljárás szabályainak ismertetését és tárgyalja a községi bíráskodás körüli eljárást. Ezen igen érdekes és tartalmas füzet ára 30 kr. Az első tíz füzet mint a munka első felkötete külön füze is kapható. Ára 3 frt.

A „Képes családi lapok“ 9 ik számának tartalma: Regina; elbeszélés (vége) írta Prém József. — Gondolatok. — Ezen a világon . . . ; költemény írta Gáspár Imre. — Margit; rajz, írta Halász Ferencz. — „Melanie“ grófnő; bohókás rajz, írta Nanana. — Herezeg, mint lakatos legény; (folyt.) beszély, írta Mühlbach Luiza, fordította Milesz Béla. — Hetitárca (Egy kis politika. — Az első hólepel.) írta Halvány Ifjú. — A szerelem kincjai (levél egy hölgyhöz) írta Jean d'Or. — Külföldi laut; I. Dal az apróról (Heine), Patai Sándortól. II. A visszatérés (Hugo Viktor), Dr Boros Gábertől. III. Tavasz dal (Dingelstedt) Szomorv Károlytól. IV. Dal (Knortez), Balkányi Elektől. — Képmagyarázat. Mindenféle. — Képeink: Osztozunk! — A szent szöveg utnak indítása Mekkába. — A tanóra. — Melléklet: A „Métélyhintők“ című regény 129—144 oldala. — A borítékon: Heti naptár. — Sakk-talány. — Magikus ponttalány. — Talányok megfejtései. — A szótág-rejtvény. — Megfejtők névsora. — Kérdések. Feleletek. — A szerkesztő postája. — A kis lottó húzása. — Hirdetések. — Előfizetheti: Mehnér Vilmosnál, Budapest IV. ker. pappnövelde-utca 8. sz. Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frtől 50 kr.

a nomád, a költözök, mint a letelepült néptörzsekre nézve valódi áldás.

A saharai homokpusztákon és mindenütt, hol a datolya-palmát gyümöleséért művelik, miután ama nagy földterület összes lakosainak csaknem egyetlen táplálékát képezi, gyökér sarjairól tenyésztetik, minthogy a magról való szaporítás későn vezet célhoz, de az így nevelt példányok termése is minő- és mennyiségre nézve mindig kétes és bizonytalan. A gyökérsarjakról levő események elültetésüket követő ötödik vagy tizedik évben teremnek először s husz — huszonöt éves korukban lesznek teljesen kifejlődötték és bőven termők. Mint ilyenek, még százötven—kétszáz évig is díszlenek és csak azután, ha ezen magas életkort túlhaladták, esőkken és hanyatlak termőképességük.

Minden jól kifejlett és életerős datolyapálma évenként nyolcz vagy tizszer érlel gyümölesöt s mindannyiszor körülbelül 6—10 kilo termést ad, és így egy-egy törzs közep-számítással 70—75 kilo gyümöleshozamot biztosít évenként. (Folyt. köv.)

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény.

A rimaszombati kerület szolgabírói hivatalánál egy II. osztályú irnoki állomás, melyre 450 frt készpénz fizetés van összekötve, a jövő 1883-ik év január 1-sejével üresedésbe jön: — felhívtnak emell fogva a pályázni ohaj-tók, hogy életkoruk, tanulmányaik s eddigi alkalmazásukról szóló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket Fáy Gusztáv főispán Ó méltóságához czinezve hivatalomhoz, folyó év decz. 25-ig okvetlenül adják be. — Később érkezett kérvények figyelembe nem vétetnek. — Nyusztva, 1882. decz. 1. **Kubinyi Gusztáv**, szolgabíró.

Pályázat.

2188. sz. — Gömörmege rozsnyói járás területén ujonnan szervezett „dernoí“ egészségügyi csoport körorvosi állomására ezennel pályázat nyitattik. Ezen állomás javadalmazása következő: 1. Az egészségügyi csoporthoz tar-

tozó 10 község által, lélekszám aránylag fizetendő 400 frt és 100 frt lakkbér. — 2. Gróf Zichy-Ferraris Bódog által évenként fizetendő 150 frt. — 3. A dernoí vasgyár bányatársulat társuládája által évenként fizetendő 280 frt. — 4. A K.-H.-Várallyai uradalom által évenként fizetendő 100 frt. 5. A megválasztandó körorvos a fenti díjazáson kívül nap-pali litogatásért 20 krt, éjjeliért 40 krt követelhet, fuvert pedig természetben vagy megfelelő díjért. Az egészségügyi csoport székhelye Dernoí község leend. A körorvos tartozand kerületét havonként legalább egyszer bejárni; gr. Zichy-Ferraris Bódog, a dernoí vasgyár és a klyvárallyai uradalom tisztjeit, vasgyári s bányamunkásait, valamint eselédjeit és a kerületbeli szegényeket díjmentesen gyógykezelni. — A kellőleg felszerelt pályázati kérvények folyó 1882. évi december hó 19-éig, vagyis az akkor megtartandó választás napjáig a rozsnyói járás szbirájához adandók be. Rózsnyó, 1882 november 15. **Kubinyi G.**, szbiró.

Felelős szerkesztő: **Bodor István.**

Magán-hirdetések.

Árverési hirdetmény.

Rimaszombati kir. tszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik miszerint **Koós Károly** felperesnek 360 frt 37 kr. tőke s járulékai és 8 frt 2 kr. jelenlegi költségek iránti vgrhtási ügyében a vgrh. árverés **Szoboszlav Klementina** Martonfali 85. sztk. foglalt birtokára elrendeltetik, s annak megtartására határnapul 1883. február 5. d. u. 2 órája Martonfalán a község házánál kitzetetik, mely határnapon azon ingatlanok kikiáltási áron alól is elfognak adatni. Kikiáltási ár a 40 hrszra 224 frt a 124 hrszra 1333 frt. Árverezni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt bánatpénzül a kikiáltási árnak 10% készpénzben a kiküldött kezébe letenni. Az árverési feltételek a rimaszombati kir. tkvi hatóságánál és Martonfala község előljáróságánál hivatalos órák alatt megtekinthetők. Kir tszék, mint tkvi hatóság, Rimaszombat, 1882. november 7-én. **Marton**, kir. tszéki elnök.

Karácsonyi és ujévi hirdetés

Alólirott ajánlja — a karácsonyi és ujévi ünnepekre — dusan felszerelt

Czukrászdáját

a t. cz. közönség becses figyelmébe, hol mindenféle — igen szép kivitelü — czukor-alakocskák, állatkák, virágcsokrok nagy választékban feltalálhatók; továbbá mindenféle czukorkák, ugmint: La Parisien, Chocolate-Praline, Salon-Confect és Chrem-Pastilage akár kilo számra, akár pedig díszesen aranyozott kartonageokban vagy selyem- és bársonnyal díszített Cassetákban igen jutányos áron kaphatók.

Ugyanitt kaphatók igen jó vegyítékü theák, jamaikai-, cuba-, brazíliai- és fehér-rum, puncsessentia és mindennemü Chrem-liqueurök.

Végül pedig ajánlja szolgálatkésztségét a karácsonyi és ujévi ünnepekre mindennemü és áru diós-, mákos-, turós-, lekváros-, szőlős-, gyümölesös- és üres kalácsok elkészítésére.

Számos bevásárlás és megrendelésért esdve maradtam a t. cz. közönségnek

Rimaszombat, 1882. december 3.

2—3

Kész szolgálja

Miskolezy István, műczukrász.

Üzlethelyiségem: Rimaszombat, főtér 9. sz. a. házban.

GÖMÖRI EDE férfi ruha-terme.

Ajánlja a t. cz. közönségnek a husz év óta fennálló s jó hírnek örvendő, a legujabb divalkelmé-
kel felszerelt

férfiszabó divattermét,

a hol minden e szakba vágó öltözékek — tetszés szerint — a legjutányosabb ár mellett gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Ugyanitt elfogadtatik: bárhol vásárolt kelméből is öltönyök elkészítése, szintén a legjutányosabb ár felszámítása mellett. 3—*

Rimaszombat, főtér 16. szám.

Árverési hirdetmény.

Rimaszombati kir. törvényszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint a **tornallyai takarékpénztár** felperesnek 110 frt tőke s jár. s jelenleg 10 frt 52 krtban megállapított költségek iránti végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés **Czékus János** horkai 101., 103., tjkvben foglalt ingatlanaira és a 135. tjkvben foglalt regálé illetményére, — és **Berecz József** horkai 24. tjkvben foglalt ingatlanára elrendeltetik, s annak megtartására határnapul 1883. évi február hó 14-én d. e. 10 órája Horkán, a község házánál kitzetetik, mely határnapon azon ingatlanok a kikiáltási áron alól is elfognak adatni. — Kikiáltási ár: Czékus János horkai 103. tjkvi birtokára 317 frt, horkai 101. tkvi illetményére 160 frt és a 135. tjkvi regálé illetményére 260 frt. — és Berecz József horkai 24. tkvi birtokára 629 frt 50 kr. — Árverezni szándékozók kötelesek az árverésnek megkezdete előtt bánatpénzül a kikiáltási árnak 10%-át készpénzben a kiküldött kezébe letenni. — Az árverési feltételek a rimaszombati kir. tkvi hatóságánál és Horka község előljáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. — Kir. tszék, mint tkhatóságánál, Rimaszombatban, 1882. évi okt. 7-én. **Marton**, kir. tszéki elnök.

Ércz- és fakoporsók főraktára

Raktár: Cseren-
csényi-utca Sa-
marjay József ur
házában.

Lakás: Losoncz-
utca 16. sz. a.
(saját ház.)

Alólirott tisztelettel tudatom mindazokkal, kiknek szomorú kötelességök drága halottaikat tisztességes módon eltakarítani, hogy a fentemlített raktáramban minden e szakmába vágó tárgyak: ércz- és fakoporsók, (a legdiszesebbtől a legegyszerűbbig), szemfedők, párnák, selyem és perkaill-lepedők, virágok, koszorúk, különféle színü és szélességü koszoru-szalagok, gyász-fátyolok, gyertyák stb. stb. nagy készletben tartatnak és a legjutányosabb árak mellett szerezhetők meg.

Kivánságra temetések teljes elrendezését is felvállalom.

Midőn ezen vállalatommal e vidék egy rég érzett hiányát pótolom ki; tettem ezt azon számtalan felhívásnak következtében, mely évek óta hozzám intéztetett. Ennélfogva felkérem mindazokat, kiknek ily szomorú kötelesség osztályrészül jut, adandó alkalommal megbizásaikkal tiszteljenek meg.

Végül nem mulasztom el felemlíteni, miszerint főtőrekvém oda irányul, hogy t. vásárlóimnak a gyors kiszolgálat mellett jutányos árakat biztosithassak.

Rimaszombat, 1882. szept. 16.

Teljes tisztelettel

9—*

Hollósy József, temetés-rendező.

Kereskedő tanulóul

egy jó családból való vidéki 2—4 gymnasiális osztályt végzett 14—16 éves ifju, a ki a tót nyelvben is otthonos, alólirott füszer-, rőfös- és rövidáru-kereskedésében felvétetik.

A feltételek iránt értekezhetni szóbelileg vagy levél útján alólirottal.

Nagy-Rőcze, 1882. decz. 9.

Vaniek Gyula.

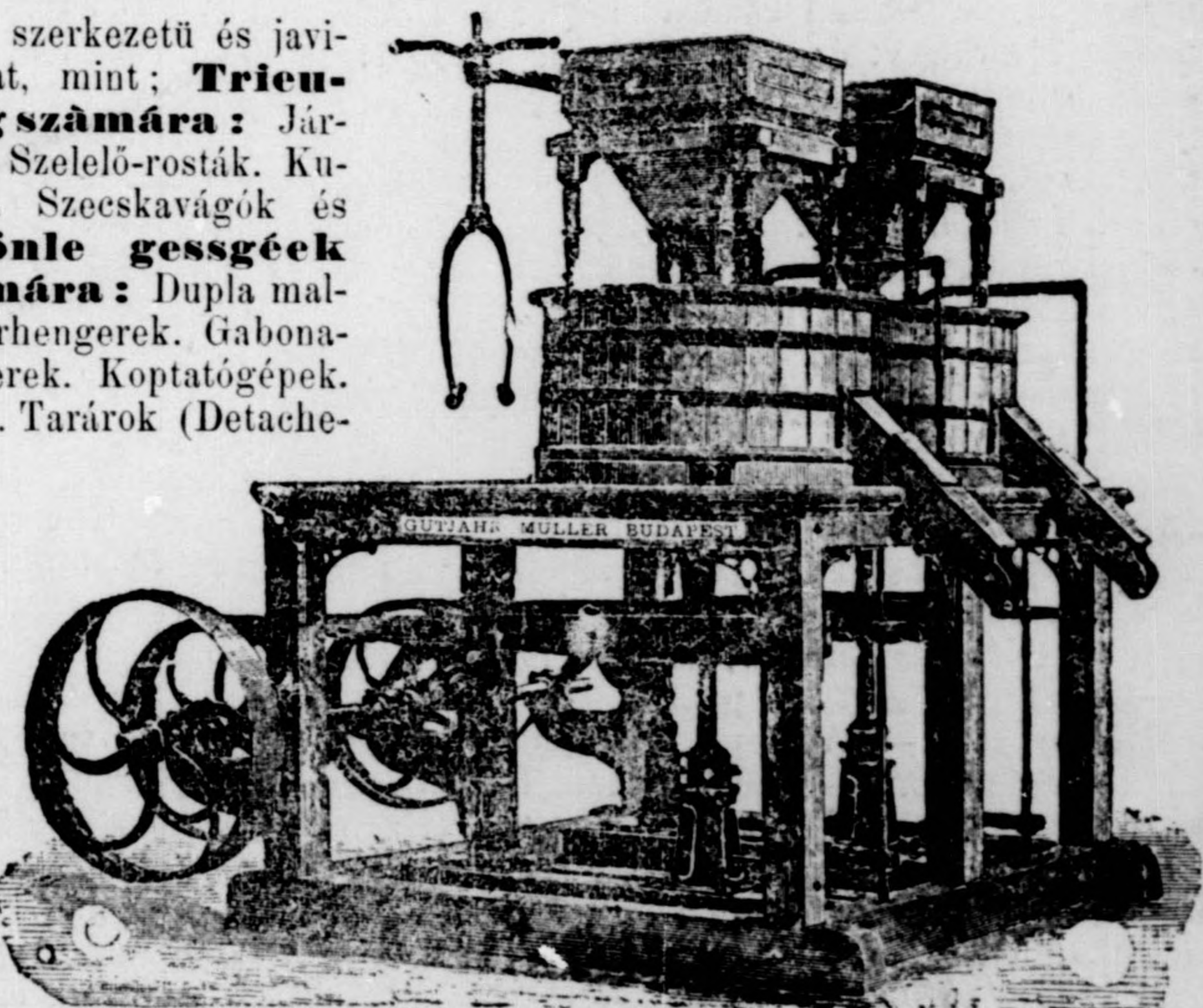
GUTJAHR és MÜLLER

(ezelőtt BROGLE J. és MÜLLER.)

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

Budapesten: a Margithid közelében.

Ajánlják szolid szerkezetü és javított gyártmányukat, mint: **Trieurök gazdaság számára**: Jár-gány-csépőgépek. Szelelő-rosták. Kukoricza-morzsolók. Szeeskavágók és Borsajtók. **Különle gessgék malmok számára**: Dupla malmok. Malom trieurhengerek. Gabonaosztályo zó hengerek. Koptatógépek. Daraválasztogépek. Tarárok (Detache-rök) **Malom-alkatrészek**: u. m. Transmissiók. Szíjkerékek. **Rostalemezek**: Cséplőgéprosták. Liszthen-gerszták. Koptató-lemezek. Ráspoly-lemezek stb.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

27—30

Gyári raktár és képviselőség: Rimaszombatban **SOJKA JÁNOS** urnál.